

Цигански стан. Европейска гравюра, XIX в.

риград. През 1870 г. Паспати публикува на френски език в Цариград първата книга, посветена на балканските цигани. Тя съдържа граматика, речник и няколко приказки.

През Възраждането се поражда интерес към циганите и в българското общество. Първо внимание на ромите обръща Паисий Хилендарски. В своята „История славяноболгарская“ той поддържа един от вариантите на библейската теория за техния произход. По-късно Стоян Робовски публикува в списание „Читалище“ откъс от изследването на А. Ф. Пот „Циганите в Европа и Азия“, в което се представя „индийската“ хипотеза. По същото време Петко Славейков популяризира „египетската“ теория.

Сред ромите се разпространяват и собствени легенди и фолклорни версии за техния произход. В повечето случаи тези легенди се основават върху класически сюжети от свещената традиция на юдеите, християните и мюсюлманите. В наше време под влияние на научнопопулярната литература се появяват и нови хипотези – например, че циганите са потомци на жителите на потъналият континент Атлантида.

Още през XI в. циганите се появяват във Византия и привличат интереса на византийските хронисти със своите занимания: баяния и магии, змиеукротителство и акробатически номера. Масовото им заселване в българските земи се отнася приблизително към XIII – XIV в. Според писмените извори през XIV в. ромите на Балканския полуостров са православни християни. Някои от тях

дори усядат и създават свои махали. Мнозина носят славянски имена, което предполага по-дълготрайно съжителство с южнославянските народи. С османското нашествие на Балканите идват нови групи роми, изповядващи религията на завоевателите – исляма.

СТАТУТ НА РОМИТЕ В ОСМАНСКАТА ИМПЕРИЯ. Под названията „чингене“ или „кибти“ ромското присъствие в империята е отбелязано в различни документи на местната и централната администрация. Най-много сведения за тях се черпят от данъчните регистри, въпреки че чергарският им начин на живот препятства редовното събиране на данъчните постъпления. Специални закони през XVI в. регламентират събирането на данъци от тях.

Изворите показват, че ромите заемат особено място в социалната структура на османското общество. Независимо коя религия изповядват – християнството или исляма, всички те спадат към категорията рая. Обикновено ромите са обособени в свои групи от 20 до 100 семейства начело с коджабашия, който отговаря за събирането на данъците.

В един обширен опис на приходите от циганите в Румелия (1523 г.), включващ 66 000 души, те са представени в джемаати, начело с войвода, коджабашия или кехая циганин. Джемаатът включва различен брой хора – от 20 до 100, обикновено в